

Анімаційний інтерес і ресурси анімації як фактор розвитку атраکتивності території

В статті дана характеристика анімаційної діяльності як фактора розвитку атраکتивності території. Дано поняття "анімаційний інтерес" і "ресурс анімації". Наведено класифікацію анімаційних ресурсів, визначені об'єкти анімаційного інтересу і їх основні характеристики. Визначені основні види туристської анімації. Охарактеризовано вплив анімаційних програм на здоров'я людини. Проведена типологія анімаційних програм і дана їх характеристика.

Ключові слова: анімація, атракція, анімаційний інтерес, анімаційний ресурс, туристська анімація.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В останнє десятиліття активно розвивається новий напрям в туристській діяльності – анімація. На жаль, вивченням даного напрямку в основному займаються науки, які так чи інакше пов'язані з вивченням соціокультурної діяльності людини, соціальна ж географія, яка традиційно займалася вивченням рекреаційної діяльності залишається осторонь. У зв'язку з чим, кількість публікацій фахівців-географів, присвячених анімаційної діяльності, на сьогоднішній день, дуже незначно.

Анімація, як одне з найбільш перспективних напрямів в туристській діяльності, на наш погляд, безперечно має стати об'єктом досліджень економгеографів.

З позицій розвитку ресурсної бази туризму анімацію можливо розглядати як один з видів туристських ресурсів. Анімаційна послуга повинна залучати туриста і задовольняти його потреби. Анімаційний інтерес мотивує туриста до споживання тієї чи іншої послуги, тим самим підвищуючи атрактивність території.

Анімаційний інтерес – перспектива отримання туристом об'єктивної інформації, позитивних емоцій та/або потенційна можливість задоволення планованої потреби туриста в конкретній, частково відомої, анімаційної послуги (турпродукті), заснованої на певному комплексі туристських ресурсів, що виступають у вигляді об'єктів анімаційного інтересу [4].

На наш погляд, поняття "анімаційні ресурси" за своєю змістовною суттю аналогічно поняттю "туристичні ресурси".

Природні ресурси – компоненти природного середовища (клімат, рельєф, поверхневі і підземні води, лікувальні грязі та ін.), що використовуються для організації відпочинку та оздоровлення людей. Ці ресурси істотно впливають на туристський рух, надаючи йому певний напрям і формуючи його структуру. Більшість природних ресурсів використовується з метою анімації.

Класифікація туристських ресурсів може проводитися по ряду критеріїв.

За вичерпністю: вичерпні (в т.ч. відновлювані і невідновлювані); невичерпні; за цільовим призначенням: ресурси цільового використання, в т.ч. багатоцільового (комплексного або конкуруючого) та спеціалізованого; ресурси супутнього використання; *за технологією рекреаційного використання:* ресурси лікувального туризму; оздоровчі туристські ресурси; спортивно-туристські; туристично-пізнавальні; ресурси розважального туризму; *за інтенсивністю використання:* які інтенсивно використовуються; які екстенсивно використовуються; невикористовувані; *за характером використання компонентів навколишнього середовища:* природні ресурси (кліматичні, водні (поверхневі води), бальнеологічні, грязьові та озокеритні, геоморфологічні (ресурси рельєфу), пляжні, флористичні та фауністичні, пейзажно-ландшафтні, пізнавально-природні (інформаційні); антропогенні (культурно-історичні) ресурси: історії та культури, археологічні, архітектурні, етнографічні, меморіальні, садово-паркового мистецтва, культові, техногенні, музейні; природно-антропогенні (ставки, водосховища, лісопарки тощо) [5].

Класифікація туристських ресурсів за характером використання компонентів навколишнього середовища, на наш погляд, цілком може бути застосована й до класифікації ресурсів анімації.

Антропогенні (культурно-історичні) ресурси – пам'ятки історії та культури, садово-паркового мистецтва, меморіальні місця, народні промисли та ін. Культурно-історична спадщина охоплює все соціокультурне середовище. Традиції і звичаї, особливості побутового і господарського життя представляють величезний інтерес для більшості туристів. Як найбільш поширений приклад включення культурно-історичних ресурсів до системи анімаційного обслуговування можна привести відвідування шоу-музеїв, організацію турист-

сько-екскурсійних маршрутів, що знайомлять туристів з національними традиціями, культурою та ін.

Природно-антропогенні ресурси також активно залучаються до сфери туристського обслуговування і можуть бути використані в туристично-анімаційних програмах.

Використання деяких видів туристських ресурсів регулюється законодавством (природоохоронним, музейним, про охорону історичних пам'яток, санітарно-епідеміологічним та ін.), тому при складанні анімаційних програм необхідно це враховувати.

Відповідно, *ресурси анімації* – це сукупність природних і штучно створених людиною об'єктів, придатних для використання в процесі і з метою туризму.

Об'єкти анімаційного інтересу, або буквально об'єкти туристського показу і розваги, – важливий елемент туристських ресурсів, що включається до анімаційної програми. До них відносяться:

- *туристські ресурси*: природні (гори, річки, озера, клімат, пляжі та ін.) і культурно-історичні (міста, музеї, театри, клуби, концертні зали, меморіали, історичні комплекси, історичні події); рекреаційні простори (національні парки, заповідники, гірськоколіжні курорти, морські узбережжя тощо);
- *спортивно-оздоровчі та курортні ресурси*;
- *національні особливості*, звичаї, фольклор, народні промисли тощо;
- *найважливіші культурні події*, свята, карнавали, спортивні заходи, фестивалі та ін.;
- об'єкти індустрії розваг;
- тематичні розважальні парки;
- гральні заклади [4].

При подальшому розвитку туризму можуть залучатися і створюватися нові об'єкти.

Включення туристських ресурсів до анімаційних програм призводить до зростання їх споживчої корисності, так як відбувається взаємодія з фізичними, розумовими, духовними, моральними і психологічними сторонами життя і діяльності людини. Туристські ресурси, що використовуються в анімаційних програмах, стають об'єктами показу, розваги, тобто стають об'єктами анімаційного інтересу туристів. При цьому значимість матеріальної бази (послуги готелів, сфери харчування та ін.) може іноді відходити на другий план.

Щоб бути використаними в анімаційних програмах, об'єкти анімаційного інтересу повинні мати певні властивості, характеристиками.

Основними характеристиками об'єктів анімаційного інтересу є:

- привабливість для туристів;
- пізнавальна цінність (зв'язок об'єкту з історичними подіями, фольклором, творчістю відомих музикантів, співаків, танцюристів, естетичні достоїнства тощо);
- рекреаційна цінність (можливість використання об'єкту для організації відпочинку та оздоровлення туристів);
- популярність (популярність серед туристів);
- незвичайність (екзотичність);
- виразність (взаємодія об'єкту з навколишнім середовищем, будівлями, спорудами, природою);
- збереження об'єкту;
- місце розташування (відстань до об'єкту, зручність під'їзду до нього, наявність стоянки для автотранспорту, природне оточення навколо об'єкту) [2].

Однак для ефективного використання об'єктів анімаційного інтересу необхідно розвиток матеріально-технічної бази туристського підприємства і відповідної інфраструктури; доведення до потенційного туриста необхідної і достатньої інформації про анімаційної програмі, комфорт і відповідний сервіс.

Оскільки туризм в основній своїй спрямованості призначений для задоволення різних потреб людини у відпочинку та розваг, то людина, що планує одержання анімаційної послуги, має на увазі і отримання позитивних емоцій, тобто позитивного анімаційного враження [4].

Анімаційне враження – комплекс емоцій, в загальному випадку позитивних, і душевного і фізичного стану туриста, що виник або досягнутий ним у результаті споживання анімаційних послуг (використання турпродукту).

Анімаційне враження складається з багатьох компонентів, але слід пам'ятати, що саме виникнення позитивних емоцій в кінцевому підсумку формує почуття задоволення відпочинком.

Т.ч., з позицій системного підходу *туристська анімація* – це задоволення

специфічних туристських потреб, при цьому виділяють наступні види туристської анімації:

- *анімація в русі* (задовольняє потребу сучасної людини в русі, що поєднується із задоволенням і приємними переживаннями);
- *анімація через переживання* (задовольняє потребу у відчутті нового, невідомого, несподіваного при спілкуванні, а також при подоланні труднощів);
- *анімація через спілкування* (задовольняє потреби в спілкуванні з новими, цікавими людьми, у відкритті внутрішнього світу людей і пізнанні себе через спілкування);
- *анімація через заспокоєння* (задовольняє потребу людей в психологічному розвантаженні від повсякденної втоми через заспокоєння, усамітнення, контакт з природою, а також потреба у спокої і "дозвільної лінощі");
- *культурна анімація* (задовольняє потребу людей у духовному розвитку особистості через залучення до культурно-історичних пам'яток і сучасних зразків культури країни, регіону, народу, нації);
- *творча анімація* (задовольняє потребу людини в творчості, демонстрації своїх творчих здібностей та встановленні контактів з близькими за духом людьми через спільну творчість) [1].

Все це необхідно враховувати при створенні анімаційних програм. На практиці анімаційні програми найчастіше носять комплексний характер, а перераховані види анімації є складовими елементами цих програм.

Програмний анімаційний вплив на людину під час його відпочинку в тій чи іншій мірі сприяє збереженню та відновленню його здоров'я: соматичного, фізичного, психічного, морального.

Соматичне здоров'я – поточний стан органів і систем організму людини, основу якого складає біологічна програма індивідуального розвитку з використанням активної туристської анімації.

Фізичне здоров'я – рівень росту і розвитку органів і систем організму за рахунок морфологічних і функціональних резервів, що забезпечують адаптаційні реакції з можливим використанням помірної туристської анімації.

Психічне здоров'я – стан психічної сфери, основу психічного здоров'я складає рівень загального душевного комфорту, що забезпечує адекватну поведінкову реакцію. Такий

стан зумовлено як біологічними, так і соціальними потребами, а також можливостями їх задоволення за допомогою дозвільної діяльності.

Моральне здоров'я – комплекс характеристики мотиваційної і потребо-інформативної сфери життєдіяльності, основу якого визначає система цінностей, установок і мотивів поведінки людини в суспільстві. Моральним здоров'ям опосередкована духовність людини, тому що вона пов'язана з загальнолюдськими істинами – добро, любов та краса, удосконалюючи його компоненти: моральний, психічний, соматичний, соціальний та економічний. Саме ці компоненти (види) здоров'я визначають умовну типологію напрямів і програм туристської анімації.

Саме ці компоненти (види) здоров'я визначають умовну типологію напрямів і програм туристської анімації. Можна виділити наступні п'ять типів анімаційних програм:

- *перший тип* – спортивні, спортивно-оздоровчі, спортивно-розважальні програми;
- *другий тип* – видовищно-розважальні, пригодницько-ігрові програми;
- *третій тип* – пізнавальні, спортивно-пізнавальні, культурно-пізнавальні, екскурсійні;
- *четвертий тип* – навчальні, аматорські та творчо-трудова програми;
- *п'ятий тип* – комплексні програми, комбіновані з однорідних програм. Для кожного з цих типів можна виділити свої характерні форми анімаційної діяльності [1].

Спортивні анімаційні програми призначені для туристів, що захоплюються тим чи іншим видом спорту. Для них пропонується певна система тренувань у поєднанні з відпочинком. У програмах можуть використовуватися такі форми, як спортивні змагання, естафети, спартакіади та ін.

Спортивно-оздоровчі програми відрізняються від спортивних програм тим, що розраховані на туристів, для яких відпочинок передбачає можливість відновлення сил і здоров'я за допомогою фізичних навантажень (але не таких активних, як в професійному спорті).

Спортивно-розважальні програми орієнтовані на туристів будь-якого віку. Вони будуються на залученні туристів до активного руху, при цьому елементи розважальності повинні бути неодмінною умовою при проведенні конкурсів, змагань та ін.

Спортивно-пізнавальні програми припус-

кають залучення туристів до духовно-моральних цінностей у процесі активного відпочинку (походи, пішохідні екскурсії).

Культурно-пізнавальні анімаційні програми долучають туриста до культурно-історичних і духовних цінностей і включають відвідування музеїв, театрів, кінотеатрів, художніх галерей, парків, виставок, національних фольклорних заходів, концертів, вечорів поезії, зустрічі з відомими діячами культури. Однак пропонуючи подібні програми, необхідно враховувати рівень інтелектуального розвитку туристів, а також їх платоспроможність.

Екскурсійні програми представлені різними видами екскурсій.

Навчальні програми допомагають туристам придбати різні вміння і навички (наприклад, у плаванні та будь-яких інших видах спортивних занять, освоєнні нових ігор, ремесел тощо).

Аматорські і творчо-трудова анімаційні програми будуються на залученні туристів до творчості, співтворчості, змагання, наприклад, у виготовленні виробів з національним колоритом. Форми проведення цих програм можуть бути найрізноманітнішими: аукціон виробів з природних матеріалів, конкурс аматорської фотографії, фестиваль авторських віршів та пісень, концерт вокальних та інструментальних виконавців, виставка дитячого малюнка, пісочної скульптури та ін. У процесі спілкування турист знайомиться з мовою населення відвідуваної країни, місцевими звичаями, національними музичними інструментами, танцями, кухнею.

Пригодницько-ігрові анімаційні програми дозволяють туристу стикнутися з чимось цікавим, хвилюючим, незвичайним (наприклад, взяти участь у рольових іграх та конкурсах, нічному поході, "піратській" вилазці, тематичному пікніку, вечорі народних переказів і легенд, відвідуванні печер та ін.). Ці програми мають попит незалежно від віку, статі, національності, рівня освіти відпочиваючих.

Видовищно-розважальні анімаційні програми включають святкові заходи, конкурси, фестивалі, карнавали, тематичні дні, ярмарки, дискотеки, танцювальні вечори, концерти художньої самодіяльності та ін.

Існують і анімаційні програми т.зв. "*спілкування за інтересами*". По суті, вони є комбінаціями з раніше згаданих програм. Однак тут більше уваги приділяється створенню тієї невимушеної, ненав'язливої, комфортної обстановки, яка б сприяла спілкуванню [3].

Ефективність анімаційних програм, їх

зміст значною мірою залежать від можливостей готелю або туркомплексу, його розмірів, місця розташування, функціональної орієнтації, спектру надаваних послуг, а також від професіоналізму і ступеня універсальності тураніматорів, їх таланту.

Роботу з підготовки та проведення тієї чи іншої анімаційної програми можна розділити на кілька етапів.

Перший етап – підготовчий. Він включає: аналіз пропонованих анімаційних програм; визначення цілей і завдань; вибір місця і часу проведення програми; проектування анімаційної програми з урахуванням вікових, етнічних та інших особливостей споживачів даної послуги; створення або підбір сценаріїв анімаційних заходів, включених до програми; складання кошторису витрат на проведення програми; підбір творчих колективів та розподіл обов'язків всередині анімаційних команд; технічну підготовку (підбір матеріальних посібників, закупівлю інвентарю, виготовлення декорацій, костюмів, реквізиту тощо); установку звукової та світлової апаратури, інших технічних засобів, оформлення сцени, виготовлення фонограм та ін.; проведення репетицій, навчання правилам ігор тощо; проведення реклами планованих анімаційних заходів.

Другий етап – початковий, протягом якого: туристи інформуються про наявність та зміст анімаційної програми (тобто для якої групи і категорії туристів пропонується); з туристами встановлюється контакт, проводиться запис на різні анімаційні програми, триває збір заявок.

Третій етап – змістовний, етап проведення анімаційної програми. Це відповідальна робота для всіх учасників: необхідно поєднати зусилля всіх задіяних аніматорів і вирішити поставлені завдання.

Четвертий етап – заключний, під час якого відбувається підведення підсумків: нагородження учасників і прощання з гостями; аналіз проведеної програми; анкетування споживачів з подальшим аналізом зібраної інформації; робота над удосконаленням програми [2].

І, нарешті. Для того щоб задовольнити потреби туристів різних національностей, різного віку, достатку і можливостей (фізичних, інтелектуальних та ін.), програми повинні протягом сезону змінюватися за змістом, інтенсивності, часом проведення тощо Якість і обсяг виконуваних анімаційних програм

багато в чому залежать від ефективності анімаційного менеджменту, кількісного складу персоналу анімаційних служб.

Висновки. Враховуючи все вищесказане, можна сказати, що на сьогоднішній день, в сучасній туристській діяльності розвиток

анімації можна розглядати як один з перспективних напрямів її розвитку, як один з нових факторів підвищення атракції регіонів, де відсутня ресурсна база як така або її активне використання вже призвело до виснаження.

Література:

1. *Воронина, А. Б.* Анимация в туризме [Текст] / *А. Б. Воронина.* – Симферополь : ЧП "Предприятие Феникс", 2008. – 196 с.
2. *Воронина, А. Б.* Организация экскурсионных услуг [Текст] / *А. Б. Воронина.* – Симферополь : СОНАТ, 2007. – 200 с.
3. *Гаранин, Н. И.* Менеджмент туристской и гостиничной анимации [учебное пособие] / *Н. И. Гаранин, И. И. Булыгина.* – М. : Советский спорт, 2006. – 128 с.
4. *Курило, Л. В.* Теория и практика анимации [учебное пособие]: / *Л. В. Курило.* – Российская международная академия туризма. – М. : Советский спорт, 2006. – 195 с.
5. *Яковенко, И. М.* Туристские ресурсы Украины [Текст] / *И. М. Яковенко.* – Симферополь : СОНАТ, 2007. – 92 с.

Резюме:

Воронина А.Б., Воронин И.И. АНИМАЦИОННЫЙ ИНТЕРЕС И РЕСУРСЫ АНИМАЦИИ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ АТТРАКТИВНОСТИ ТЕРРИТОРИИ.

В статье дана характеристика анимационной деятельности как фактора развития аттрактивности территории. Дано понятие «анимационный интерес» и «ресурс анимации». Приведена классификация анимационных ресурсов, определены объекты анимационного интереса и их основные характеристики. Определены основные виды туристской анимации. Охарактеризовано влияние анимационных программ на здоровье человека. Проведена типология анимационных программ и дана их характеристика.

Ключевые слова: анимация, аттракция, анимационный интерес, анимационный ресурс, туристская анимация.

Summary:

Voronina A. Voronin I. ANIMATION INTEREST AND ANIMATED RESOURCES AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT ATTRACTIVE OF THE TERRITORY.

The article presents an animated activity as a factor development of the territory. Presents concept «animated interest» and «resource of animation». Represent a classification of animation resources, defined animated objects and their main characteristics. Identified the main types of tourist animation. Characterized the effect of animation programs on human health. Carried a typology of animation programs and given their characteristics.

Keywords: animation, attraction, animation interest, animated resource, tourist animation.

Рецензент: проф. Заставецька О.В.

Надійшла 21.10.2011р.